

SÚKROMNÉ PRÁVO

recenzovaný dvojmesačník,
ročník VI.

Vydáva: Wolters Kluwer SR s. r. o.,
Mlynské nivy 48, 821 09 Bratislava,
tel.: (02) 58 10 20 10;
IČO: 31348262.

Šéfredaktor:

Ing. Peter Trgala

Zodpovedná redaktorka:

Mgr. Jana Skýpalová

Tajomník redakčnej rady:

JUDr. Milan Hlušák

Redakčná rada:

doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Anton Dulak, PhD.
prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš
JUDr. Katarína Gešková, PhD.
doc. JUDr. Monika Jurčová, PhD.
doc. JUDr. Petr Lavický, Ph.D.
doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.
JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD.
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc.
doc. JUDr. Bronislava Pavelková, PhD.

Predplatné a distribúcia:

Mgr. Katarína Dragulová
tel.: +421 2 58 10 20 31;
e-mail: casopisy@wolterskluwer.sk
Internet: www.wolterskluwer.sk

Adresa redakcie: Mlynské nivy 48,

821 09 Bratislava,
e-mail: sukromnepravo@wolterskluwer.sk

Nevyžiadané rukopisy nevraciamy.
Pretač a akékoľvek šírenie je povolené len so
súhlasom redakcie.

Akékoľvek názory, vyjadrenia,
odpovede alebo stanoviská
(ďalej len „autorské dielo“) uvádzané
v príspevkoch časopisu sú výhradne autorskými
dielami, ktoré obsahujú názory autorov,
preto ich nemožno považovať
za poskytovanie právneho poradenstva.
Za obsah autorského diela zodpovedá autor.
Autorské diela sa poskytujú
ako informatívne a právne nezáväznú.
Autorské diela sú určené výlučne pre interné
potreby čitateľov, a spoločnosť
Wolters Kluwer SR s. r. o. nenesie
zodpovednosť za prípadnú škodu alebo ujmu
akéhokoľvek charakteru vzniknutú čitateľom,
ak budú postupovať podľa ich obsahu.

Objednávky predplatného automaticky
predlžujeme na ďalší rok.
Prípadné zrušenie odberu uskutočnite písomne
vždy v mesiaci október.
Celoročné predplatné je 90,00 €
vrátane DPH, poštovného a balného.

Sadzba: Pavol Markov – PAMART

Tlač: Stredná odborná škola
polygrafická, Bratislava,
www.polygraficka.sk.

Návrh a úprava obálky:

Pavol Markov – PAMART

Zadané do tlače 4. 5. 2020.

EV 5124/15

© Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020

ISSN 1339-8652

Časopis je dostupný
aj v systéme ASPI

Vážení čitatelia,

v druhom čísle tohtoročného časopisu *Súkromné právo* Vám opäť prinášame
zaujímavé príspevky týkajúce sa aktuálnych tém.

Prvá štúdia prináša pohľad na špecializáciu sudcov a Cochemský model. Predme-
tom tohto príspevku sú špecializované rodinné sudy. Štúdia analyzuje efektivitu
systému slovenského rodinného súdництва zhodnotením súčasného politicko-me-
diálneho diskurzu a porovnaním s výsledkami slovenských súdov pri vybavovaní
rodinnoprávnej agendy.

Ďalší príspevok je zameraný na otázky dopadov transpozície smernice o reštruk-
turalizácii a insolvenčii na zodpovednosť členov štatutárnych orgánov vo fáze hro-
ziaceho úpadku obchodnej spoločnosti.

Ústrednou tematikou ďalšieho, nanajvýš aktuálneho článku je správa a riadenie
obchodných spoločností počas súčasnej pandémie COVID-19. Príspevok ponúka
základný prehľad aplikácie bežných pravidiel korporáčného práva, správy a riade-
nia pri pandemickej situácii a približuje aj najnovšiu legislatívnu reakciu v oblasti
korporáčného práva s presahmi do insolvenčného a obliagačného práva.

Ďalším, nemenej zaujímavým a aktuálnym príspevkom je článok na tému civilné
právo procesné v čase koronakrízy. Príspevok sa zaoberá ustanoveniami nového
zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so ši-
rením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii, ktoré súvisia
s civilným právom procesným. Podrobuje ich analýze, upozorňuje na výkladové
problémy, prípadne ponúka výkladové možnosti.

Určite Vás zaujme aj glosa k rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obdo 66/2015
z 28. 2. 2017, týkajúca sa zmeny kúpnej zmluvy po jej zavkladovaní.

Veríme, že príspevky aktuálneho čísla budú pre Vás nápomocné a budú pre Vašu
prax prínosom.

Redakcia

OBSAH

2/2020

ŠTÚDIA

Robert Šorl

Špecializácia sudcov a Cochemský model –
o cargokultoch reforiem rodinného procesu 42

ČLÁNOK

Lucia Žitňanská

Zodpovednosť členov štatutárneho orgánu pri hroziacom
úpadku podľa smernice o reštrukturalizácii a insolvenčii 60

Kristián Csach

Bohumil Havel

Radovan Pala

Branislav Pospíšil

Správa a riadenie obchodných spoločností
počas pandémie COVID-19 66

Katarína Gešková

Civilné právo procesné v čase koronakrízy 75

GLOSA

Milan Hlušák

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obdo 66/2015 z 28. 2. 2017,
ZSP 26/2018 (zmena kúpnej zmluvy po jej zavkladovaní) 85

ŠPECIALIZÁCIA SUDCOV A COCHEMSKÝ MODEL – O CARGOKULTOCH REFORIEM RODINNÉHO PROCESU

JUDr. Robert Šorl, PhD.

Okresný súd Prievidza

Špecializované rodinné sudy či skôr špecializovaní rodinní sudcovia sú „bestsellerom“ úvah o slovenskej justícii v mediálnej a aj v politickej rovine. Predmetom tohto príspevku je pokus o bližšiu analýzu efektivity či neefektivity systému slovenského rodinného súdnictva zhodnotením súčasného politicko-mediálneho, len čiastočne odborného diskurzu, a to porovnaním s výsledkami slovenských súdov pri vybavovaní rodinnoprávnej agendy. Autor štúdie sa snažil zbaviť svojho subjektívneho pohľadu. Ide o civilného sudcu, ktorému je pridelovaná rodinná agenda, a o predsedu pomerne veľkého okresného súdu, na ktorom je rodinná agenda vybavovaná v rovnakom pomere všetkými civilnými sudcami. Na druhej strane sa štúdia zaoberá metódami rodinných súdov pri úprave práv a povinností rodičov k maloletým deťom. Príspevok sa osobitne vyporiadaava s eufóriou, ktorá sprevádza propagáciu a zavádzanie Cochemského modelu.

Štúdia je rozpracovaním téz z predchádzajúceho článku.¹ Argument prehlbovania špecializácie sudcov (osobitne rodinných sudcov) ako nevyhnutnej požiadavky zlepšenia kvality slovenského súdnictva sa nezdôvodnene bez ďalšieho prijíma ako nevyhnutný prvok úspechu súdnej reformy. Rodinná agenda je oproti iným agendám vybavovaná relatívne rýchlo. Najdlhšie sú však rodinné veci vybavované na väčších a špecializáciu na rodinné veci umožňujúcich súdoch, zatiaľ čo kraje s relatívne veľkým počtom malých súdov bez možnosti špecializácie vybavujú rodinnú agendu rýchlejšie. Úspešné vyriešenie rodinnej veci vyžaduje, aby sa konanie zbavilo zbytočných písomných kontradiktórií a vo veci došlo ku skorému nariadeniu pojednávania. Hľadanie správneho prístupu riešenia rodinnej veci sa zbytočne zahŕňa symbolom Cochemského modelu. S tým spojená požiadavka na ďalšieho psychológa v systéme slovenského justičného prostredia je ďalším prejavom rozpínavosti súdnej moci vedúcej k hypertrofii zúčastnených osôb na súdnom konaní bez jasného stanovenia účelu a obsahu ich činnosti.

Politika a médiá v zhode hesiel

Rodinné súdnictvo je pravidelným predmetom politických úvah. Špecializovaných rodinných sudcov považujú za prioritu viaceré volebné programy. Potreba špecializácie je odôvodňovaná tým, že súdne konania, v ktorých sa rodičia „naťahujú o deti“, trvajú niekedy aj roky. Program tejto strany zdôrazňuje potrebu interdisciplinárnej spolupráce, mimosúdneho riešenia sporov, rýchleho kontaktu súdu s účastníkmi a osobné vypočúvanie detí vo vhodných priestoroch.² Ďalší program popri špecializácii

zdôrazňuje potrebu zavádzania nových prístupov, osobitne tzv. Cochemskú prax.³ Menej jasne vyjadrená

ného uplatnenia neodkladného opatrenia. Zavedieme špecializáciu na rodinnoprávnu agendu (rodinné sudy) a zabezpečíme vzdelávanie pre sudcu a jeho tím v rodinných veciach s osobitným zameraním na metodológiu vypočutia dieťaťa. Zavedieme interdisciplinárnu spoluprácu pri rozhodovaní o dieťati – psychológ pri súde, sociálny pracovník, koordinátor na súde, sudca, prípadne mediátor či znalec. Podporíme maximálne možné využitie mimosúdneho riešenia v spolupráci s mediátormi pri rodinných sporoch. Prvé stretnutie s účastníkmi strán zo strany súdu bude musieť byť do jedného mesiaca. Sudca bude musieť dieťa vo vhodných priestoroch osobne vypočuť, ak nie je odôvodnené, že to nie je vhodné s ohľadom na vek alebo osobitosti prípadu.“

¹ ŠORL, R. Správa CEPEJ a súčasné problémy slovenského súdnictva. In *Súkromné právo*. 2018, č. 5.

² Dostupné na: <https://za-ludi.sk/wp-content/themes/ak/assets/files/ZL-zakladny-programovy-dokument.pdf>; „Súdne konania, v ktorých sa rodičia „naťahujú o dieťa“, trvajú niekedy aj roky. Často ide o situácie, keď sa zverenie dieťaťa a styk s ním realizuje na základe neodkladného opatrenia, bez vypočutia dieťaťa a správneho vyhodnotenia požadova-

³ Dostupné na: <https://www.kdh.sk/restart/bezpecnost-a-doveryhodnot-sudnictva-prokuratury-a-protikorupcne-opatrenia/>; „Budeme dôsledne dbať na špecializáciu na všetkých stupňoch súdov vo všetkých agendách, mimoriadne v rodinnoprávnej agende. V nej podporovať nové prístupy k rozhodovaniu súdov o maloletých deťoch - už zavádzaná tzv. Co-

ZODPOVEDNOSŤ ČLENOV ŠTATUTÁRNEHO ORGÁNU PRI HROZIACOM ÚPADKU PODĽA SMERNICE O REŠTRUKTURALIZÁCII A INSOLVENCII¹

Doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD.

*Katedra občianskeho a obchodného práva
Právnická fakulta
Trnavskej univerzity v Trnave*

Príspevok je zameraný na otázky dopadov transpozície smernice o reštrukturalizácii a insolvenčii na zodpovednosť členov štatutárnych orgánov vo fáze hroziaceho úpadku obchodnej spoločnosti. Štatutárne orgány majú pri hrozbe úpadku venovať náležitú pozornosť záujmom veriteľov, držiteľov majetkovej účasti a iných zainteresovaných strán, prijať opatrenia na zabránenie úpadku a zabrániť zámernému alebo hrubo nedbanlivému správaniu, ktoré ohrozuje životaschopnosť podniku. Transpozícia tejto požiadavky na štatutárne orgány by mala v rámci právnej úpravy zohľadniť povinnosti náležitej, resp. odbornej starostlivosti člena štatutárneho orgánu. Jej naplnenie potom bude podliehať zodpovednostnému režimu porušenia požadovanej starostlivosti členom štatutárneho orgánu v zmysle § 135a a § 194 ods. 5 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OBZ“).

Úvod

Právny rámec riešenia hroziaceho úpadku spoločnosti čaká v blízkej budúcnosti zmena. Vyplynie z transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcach preventívnej reštrukturalizácie, o oddĺžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní (ďalej aj „Smernica“).² Ciele Smernice sa dajú v krátkosti charakterizovať ako snaha o vytvorenie národných systémov na včasnú indikáciu hrozby úpadku pre dlžníkov (najmä malých a stredných podnikateľov) a o vytvorenie takého právneho rámca reštrukturalizácií, ktorý umožní životaschopným podnikateľom pokračovať v činnosti, resp. umožní im dostať v primeranej lehote druhú šancu. Súčasťou tohto právneho rámca má byť nový právny nástroj na riešenie hroziaceho úpadku – preventívna reštrukturalizácia. Diskusie o tom, čo bude znamenať transpozícia Smernice pre insolvenčné právo v niektorých krajinách začali ešte pred jej definitívnym prijatím.³ Dopady pandémie Covid-19 prirodzene otvárajú diskusiu na tému právneho rámca reštrukturalizácií a v rámci nej sa stáva aktuálnou aj podoba transpozície Smernice.

Ako bude zmena právneho rámca vyzeráť a aké bude mať reálne dopady závisí od zvoleného spôsobu transpozície, kde Smernica poskytuje pomerne široký priestor pre národné legislatívy. Už samotný fakt, že vymedzenie pojmov „úpadok“ a najmä pojmu „hroziaci úpadok“, od ktorého bude závisieť možnosť využitia nového nástroja

preventívnej reštrukturalizácie, je ponechané na národné legislatívy,⁴ ako aj fakt, že Smernica poskytuje priestor na určenie okruhu osôb, pre ktoré bude preventívna reštrukturalizácia prístupná,⁵ v mnohom vypovedá o šírke priestoru na úvahy zákonodarcu. Navyše, široký priestor je ponechaný aj pokiaľ ide o riešenia parciálnych otázok „dizajnovania“ preventívnej reštrukturalizácie.

Tento príspevok je zameraný na síce parciálnu, ale nie zanedbateľnú otázku, aké dopady môže mať transpozícia Smernice na zodpovednosť členov štatutárnych orgánov vo fáze hroziaceho úpadku obchodnej spoločnosti, primárne kapitálovej obchodnej spoločnosti (ďalej aj „spoločnosť“). Smernica totiž upravuje aj povinnosti štatutárnych orgánov spoločností pri hrozbe úpadku. Štatutárne orgány majú podľa čl. 19 Smernice pri hrozbe úpadku „venovať náležitú pozornosť záujmom veriteľov, držiteľov majetkovej účasti a iných zainteresovaných strán“ [písm. a)], „prijať opatrenia na zabránenie úpadku“ [písm. b)] a „zabrániť zámernému alebo hrubo nedbanlivému správaniu, ktoré ohrozuje životaschopnosť podniku“ [písm. c)]. Smernica práve v tejto časti výslovne priestor pre národné legislatívy neposkytuje, ten však prirodzene vyplýva zo šírky interpretácie priestoru, ktorý samotné znenie čl. 19 Smernice ponúka.

Úprava povinností štatutárnych orgánov v čl. 19 Smernice otvára viacero otázok, ktoré sa týkajú charakteru a obsahu povinností štatutárneho orgánu tam upravených, otázky súvisiace s nevyhnutným rozsahom a spôsobom samotnej transpozície, ako aj otázky súvisiace so systémovým začlenením úpravy povinností (a zodpovedností) štatutárneho orgánu v čase hroziaceho úpadku. Povinnosti štatutárneho orgánu sú podľa čl. 19 Smernice viazané na stav hroziaceho úpadku spoločnosti bez ohľadu na to, či spoločnosť

¹ Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-18-0337.

² Základná transpozíčná lehota Smernice je do 17. júla 2021, členské štáty môžu požiadať o jej predĺženie o jeden rok (čl. 34 Smernice).

³ Veľmi živá diskusia sa vedie na stránkach odborných časopisov najmä v Nemecku.

⁴ Článok 2 ods. 2 Smernice.

⁵ Článok 1 ods. 3 a 4, čl. 4 Smernice.

SPRÁVA A RIADENIE OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ POČAS PANDÉMIE COVID-19

Doc. JUDr. Kristián Csach, PhD., LL.M.

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave,
of counsel PRK Partners s. r. o. (Bratislava)

Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.

Ústav státu a práva
Akadémie věd České republiky, v. v. i.,
of counsel PRK Partners s. r. o. (Praha)

JUDr. Radovan Pala, PhD., LL.M.

TaylorWessing e/n/w/c advokáti s. r. o.

JUDr. Branislav Pospíšil, PhD.

Advokát, Pospíšil & Partners, k. s.

Pandémia ochorenia COVID-19 vyvolaného koronavírusom SARS-CoV-2 predstavuje obrovský šok pre ekonomiku a pre fungovanie podnikateľských subjektov. Prináša so sebou riziká, ako je kríza dopytu, druhotná platobná neschopnosť, obmedzená schopnosť plnenia uzavretých zmlúv, ale aj problém s dostupnosťou financovania. Všetko to bude mať zrejme zásadný vplyv na likviditu spoločnosti a jej trhové vyhliadky. Taktiež môžeme očakávať prepady v going concern, čo povedie k možným predĺženiam podnikateľov. Zásadný vplyv na fungovanie orgánov vyžadujúcich fyzickú prítomnosť viacerých osôb na jednom mieste majú epidemiologické pravidlá obmedzujúce stykanie sa ľudí. Toto všetko stavia zásadné výzvy nielen pred fungovanie obchodných spoločností, ale musí na ne reagovať aj korporáčne právo. V príspevku prinášame základný prehľad aplikácie bežných pravidiel korporáčneho práva, správy a riadenia pri pandemickej situácii a priblížime aj najnovšiu legislatívnu reakciu v oblasti korporáčneho práva s presahmi do insolvenčného a obligáčného práva, a to zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii (ďalej aj „zákon o mimoriadnych opatreniach“).

1. Doterajšie pravidlá správy a riadenia obchodnej spoločnosti a pandémie COVID-19

Pravidlá korporáčneho práva a *corporate governance* sa, samozrejme, uplatnia aj v rámci súčasného stavu pandémie. Doterajšia „nekrízová“ právna úprava výslovne upravuje určité povinnosti členov orgánov obchodných spoločností, ktoré sa uplatnia v čase nečakaných ekonomických zmien, či už externého alebo interného charakteru:

- V **akciovej spoločnosti** má predstavenstvo povinnosť bezodkladne informovať dozornú radu o všetkých skutočnostiach, ktoré môžu podstatne ovplyvniť vývoj podnikateľskej činnosti a stav majetku spoločnosti, najmä jej likviditu [§ 193 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Obchodný zákonník“ alebo „OBZ“)], a tiež zvolať mimoriadne valné zhromaždenie, ak zistí, že strata spoločnosti presiahla hodnotu jednej tretiny základného imania alebo to možno predpokladať, a predložiť valnému zhromaždeniu návrhy opatrení. O týchto skutočnostiach upovedomí bez odkladu dozornú radu (§ 193 ods. 2 OBZ).
- V **spoločnosti s ručením obmedzeným** takéto výslovne povinnosti zákon konateľom neukladá. Povinnosťou fakultatívnej dozornej rady je zvolať valné zhromaždenie, ak to vyžadujú záujmy spoločnosti (§ 140 ods. 2 OBZ).

Okrem týchto konkrétne ustanovených povinností majú členovia orgánov naďalej všeobecné povinnosti **profesionalita a lojalita**. Krízová situácia však ovplyvňuje obsah týchto zložiek fiduciárnych povinností, resp. ich aplikáciu

na súčasný stav. V prvom sa rade sa obsah týchto povinností posúva smerom k **zvýšenej povinnosti odvracať úpadok a pripraviť a plniť sanačný plán tak, aby došlo k záchrane podniku**, ak to je možné. Preto sa musí spoločnosť snažiť o využitie všetkých dostupných schém verejnej podpory, ako aj o prípadnú neformálnu reštrukturalizáciu záväzkov obchodnej spoločnosti s cieľom preklenutia krízy.

Štatutárny orgán musí prispôbiť svoje **obchodné vedenie** zmenenej situácii. Člen orgánu má aj za krízovej situácie **hľadať trhové príležitosti a prispôbovať výrobné a pracovné procesy** zmeneným pomerom. Nemyslíme si však, že by mal mať bez súhlasu spoločníkov oprávnenie zásadne zmeniť predmet a štruktúru činnosti spoločnosti, ak by si to vyžiadalo zásadnú zmenu vo výrobných zariadeniach a prostriedkoch. Ak však môže alokovať pracovné nasadenie zamestnancov a vlastné existujúce výrobné kapacity na iný segment trhu, má tak urobiť.

Vo vzťahu k zhodnoteniu, či člen orgánu bude riadne vykonávať obchodné vedenie, je dôležité aj to, ako pandémia ovplyvňuje povinnosť spoločnosti **plniť svoje existujúce záväzky**, resp. právo žiadať od svojich dlžníkov plnenie alebo jeho primerané zabezpečenie a pod. Odpoveď na túto otázku má viacero aspektov.

Dôležitým východiskom je, že ani súčasná výnimočná situácia neodôvodňuje **porušovanie verejnoprávných predpisov**. Člen orgánu musí naďalej dodržiavať všetky právne predpisy a povinnosti z nich vyplývajúce. Vzhľadom na to, že pandémia prirodzene prináša legislatívne zmeny verejnoprávných povinností (pravidelne skôr rozličné možnosti

CIVILNÉ PRÁVO PROCESNÉ V ČASE KORONAKRÍZY

JUDr. Katarína Gešková, PhD.

Odborná asistentka

Katedra občianskeho a obchodného práva
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave

Svetová zdravotná kríza súvisiaca so šírením choroby COVID-19 zasiahla nielen život každého z nás, ale aj naše práva a povinnosti v právnom slova zmysle. Práve preto na túto situáciu reagoval aj zákonodarca prijatím zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii (ďalej aj „zákon o mimoriadnych opatreniach“), v ktorom sa snaží upraviť práva a povinnosti ich nositeľov. Zákonodarca touto legislatívnou zmenou smeruje jednak k ochrane zdravia nositeľov týchto povinností, ale zároveň sleduje tým aj to, aby splnenie určitých povinností nebolo pre ich nositeľov príliš veľkou záťažou, resp. aby aktuálna situácia nemohla byť zneužitá na úkor spravodlivého a rozumného výkonu práva. Článok sa zaoberá tými ustanoveniami nového zákona, ktoré súvisia s civilným právom procesným. Podrobuje ich analýze, upozorňuje na výkladové problémy, prípadne ponúka výkladové možnosti.

1. RELEVANTNÉ PRÁVNE PREDPISY A ĎALŠIE NORMY

Procesné práva a povinnosti strán a súdov v čase zdravotnej krízy súvisiacej so šírením choroby COVID-19 upravuje a modifikuje primárne zákon o mimoriadnych opatreniach, ktorý je účinný dňom jeho vyhlásenia, t. j. od 27. marca 2020.

Pre civilný proces sú relevantné najmä ustanovenia upravujúce plynutie hmotnoprávných lehôt na uplatnenie práva na súde (§ 1 zákona o mimoriadnych opatreniach), plynutie procesných lehôt (§ 2 zákona o mimoriadnych opatreniach), konanie súdnych pojednávaní (§ 3 zákona o mimoriadnych opatreniach) a priebeh exekučných konaní (§ 7 zákona o mimoriadnych opatreniach). V tomto príspevku sa však budeme venovať aj ďalším otázkam, ktoré s civilným procesom súvisia a môžu mať vplyv na právnu prax. V predmetnom článku sa nevenujeme zmenám v konkurznom práve, pretože v tejto oblasti sa aktuálne pripravujú nové opatrenia, okrem tých, ktoré už obsahuje zákon o mimoriadnych opatreniach.

Do procesných práv a povinností strán, resp. účastníkov súdnych konaní môžu zasahovať rôzne **opatrenia**, napríklad opatrenie Úradu verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia z 15. marca 2020, č. OLP12595/2020 alebo opatrenia prijaté na krízovom štábe Ministerstva spravodlivosti SR.¹ Stavovské organizácie vydávajú **stanoviská**, pričom je potrebné upozorniť, že tieto nemajú záväzný charakter, napríklad Stanovisko pracovnej komisie Slovenskej advokátskej komory pre rodinné právo k realizácii striedavej osobnej starostlivosti a styku rodičov s deťmi vo vzťahu k šíreniu vírusu COVID-19. Relevantné sú aj rôzne **oznámenia**, napríklad oznámenie ministerky spravodlivosti k výkladu opatrenia Úradu verejného

zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia z 15. marca 2020, č. OLP12595/2020, ktoré môžu adresátov usmerniť pri výklade jednotlivých záväzných opatrení.

2. HMOTNOPRÁVNE LEHOTY

Zákon o mimoriadnych opatreniach v § 1 modifikuje plynutie hmotnoprávných lehôt nasledujúco:

„Lehoty ustanovené právnymi predpismi v súkromnoprávných vzťahoch na uplatňovanie alebo bránenie práv na súde, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva,

- a) v čase odo dňa účinnosti tohto zákona do 30. apríla 2020 neplynú,*
- b) ktoré uplynuli po 12. marci 2020 do dňa účinnosti tohto zákona, sa neskončia skôr ako za 30 dní po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.“*

Z uvedeného vyplýva, že ide o lehoty premlčacie a prekluzívne, v rámci ktorých môže nositeľ tohto práva uplatniť svoje právo na súde. Z doslovného znenia tohto ustanovenia teda vyplýva, že **nepôjde** o také premlčacie alebo prekluzívne lehoty, ktoré slúžia na uplatnenie práva **u inej osoby** [napr. uplatnenie vady veci u predávajúceho podľa § 599 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), uplatnenie vady u zhotoviteľa podľa § 649 OZ, doručenie výpovede z nájmu bytu podľa § 710 OZ, právo požiadať o zvolanie valného zhromaždenia a povinnosť zvolať ho podľa § 129 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej aj „Obchodný zákonník“ alebo „OBZ“) a pod.]. To isté platí aj pre lehoty na uplatnenie práva **na orgáne verejnej správy** (napr. podanie návrhu na vklad vlastníckeho práva na príslušný okresný úrad, katastrálny odbor v zmysle § 47 OZ). Je otázne, či zákonodarca nemal v úmysle upraviť prerušenie plynutia premlčacích a prekluzívnych lehôt, ktoré sa týkajú uplatnenia práv v súkromnoprávných vzťahoch aj u inej osoby alebo na orgáne verejnej moci. Dôvodová správa

¹ Dostupné na: <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Prevenicia-pred-koronavirusom.aspx>.

ROZSUDOK NAJvyššieho súdu SR

SP. ZN. 2 OBDO 66/2015 Z 28. 2. 2017, ZSP 26/2018

(ZMENA KÚPNEJ ZMLUVY PO JEJ ZAVKLADOVANÍ)

JUDr. Milan Hlušák

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave

Kúpnu cenu ako podstatnú náležitosť kúpnej zmluvy možno meniť len do času, kým nedôjde k povoleniu vkladu do katastra nehnuteľností.

GLOSA

Glosované rozhodnutie bolo vydané na pozadí skutkového stavu, ktorý po očistení od pre nás nepodstatných detailov vyzerá nasledujúco: Strany 12. decembra 2003 uzavreli kúpnu zmluvu, v ktorej si za prevod niekoľkých nehnuteľností dohodli kúpnu cenu 6 000 000 Sk. Vklad vlastníckeho práva bol povolený 26. januára 2004. Následne, 2. februára 2004, strany uzavreli dodatok ku kúpnej zmluve, ktorým sa kúpna cena zvýšila na 8 000 000 Sk. Kupujúci však 19. februára 2004 kúpnu cenu zaplatil len v pôvodne dohodnutej výške (6 000 000 Sk), v dôsledku čoho predávajúci od kúpnej zmluvy 28. februára 2005 odstúpil. Medzičasom bolo vlastníctvo ku kupovaným nehnuteľnostiam postupne prevedené na ďalšie, tretie osoby.

Základom sporu bola otázka, či je uvedený dodatok o zvýšení kúpnej ceny platným právnym úkonom. Okresný súd ho za taký považoval. Krajský súd ako súd odvolací, naopak, tvrdil, že dodatok je neplatný, a to z dvoch dôvodov. Po prvé, dodatok nepredstavoval neoddeliteľnú súčasť kúpnej zmluvy, pretože k nej nebol pripojený ani s ňou pevne zviazaný, ako to vyžaduje § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), a ani predložený správe katastra na účely vkladu vlastníckeho práva. A po druhé, dodatok bol uzavretý až po povolení vkladu. To však nie je možné, lebo dohoda o cene je „nedeliteľnou a zásadnou obsahovou náležitosťou kúpnej zmluvy“ a ako taká nemôže byť zmenená bez toho, aby bola zmena preskúmaná príslušným okresným úradom v rámci katastrálneho konania, keďže inak by bola ohrozená správnosť údajov v katastri nehnuteľností. Najvyšší súd ako súd dovolací dal krajskému súdu za pravdu. Podľa jeho názoru bol totiž sporný dodatok uzavretý v čase, kedy „už zmluvné strany nemali právo meniť podstatnú náležitosť [k]úpnej zmluvy, ktorou kúpna cena nepochybne je. Takúto podstatnú náležitosť [k]úpnej zmluvy je možné meniť len do času, kým nedôjde k povoleniu vkladu zo strany katastra“.

Domnievame sa, že ani jeden z uvedených záverov – teda ani záver o neplatnosti sporného dodatku pre nespojenie s kúpnu zmluvou, ani záver o jeho neplatnosti z dôvodu, že bol uzavretý až po povolení vkladu – nie je správny. Zdá sa nám, že tieto závery sú príliš rigidné a, hádam, aj nevyhovujúce praktickým životným potrebám. Dôvody tohto nášho názoru sú nasledujúce:

1. Pokiaľ ide o formálny nedostatok sporného dodatku,

najvyšší i krajský súd sa odvolávajú na druhú vetu v § 46 ods. 2 OZ, podľa ktorej „[a]k ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine“. Z toho vyvodzujú, že na tej istej listine musí byť *nie len samotná zmluva, ale aj akýkoľvek jej dodatok*, čo sa má zabezpečiť jeho pevným spojením so zmluvou. Tento názor však vyvoláva pochybnosti.

Účelom citovaného ustanovenia totiž, podľa nášho názoru, nie je to, aby boli dodatky pevne spájané so zmluvami o prevode nehnuteľností, ale len to, čo z neho priamo vyplýva, teda aby na jednej listine bol zachytený tak prejav scudziteľa, ako aj prejav nadobúdateľa. Nazdávame sa, že dôvodom tejto zákonnej požiadavky je snaha predchádzať sporom, ktoré by mohli vzniknúť, ak by oferta a akceptácia boli na samostatných listinách (napr. či sa oferta a akceptácia zhodujú alebo či sa akceptácia týka danej oferty, a teda či prejav vôle scudziteľa a prejav vôle nadobúdateľa naozaj smerujú k uzavretiu tej istej zmluvy).

Z pohľadu dodatku ku kúpnej zmluve sa pritom toto riziko môže prejaviť len vtedy, ak prejavy strán neboli zachytené na tej istej listine. Ak však takto zachytené sú, potom uvedené riziko vôbec nehrozí.¹ Zmysel § 46 ods. 2 OZ si preto pevné spojenie dodatku a zmluvy nevyžaduje.

Navyše, s požiadavkou na pevné spojenie dodatku a kúpnej zmluvy sú spojené aj určité praktické ťažkosti. Čo ak bola zmluva vyhotovená elektronicky? Dodatok – taktiež vyhotovený elektronicky – sa už k takejto zmluve pevne pripojiť nedá. Alebo, čo ak strany uzavreli zmluvu v štyroch vyhotoveniach a dodatok pevne spojili len napríklad s dvomi z nich? Domnievame sa, že len ťažko by sme tu argumentovali, že takýto dodatok je neplatný.

2. Prejdime teraz k druhému, materiálnemu dôvodu neplatnosti sporného dodatku, ktorý má spočívať v tom, že kúpna cena bola zmenená až po povolení vkladu, čo však vzhľadom na to, že ide o podstatnú náležitosť kúpnej zmluvy,

¹ Vychádzame pritom zo záveru, že požiadavka jednej listiny vyplývajúca z § 46 ods. 2 druhá veta OZ sa netýka len samotnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ale aj jej dodatkov, hoci *sensu stricto* takýto dodatok zmluvou o prevode nehnuteľnosti nie je. Je iba zmluvou, ktorou sa len menia záväzky vyplývajúce z pôvodnej zmluvy (§ 516 ods. 1 OZ), prípadne sa tieto záväzky nahrádzajú novými záväzkami (§ 570 ods. 1 OZ).